

Конєва І.І.
к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Сумський національний аграрний університет,
м. Суми, Україна

Гаврильченко О.В.
магістрант,
Сумський національний аграрний університет,
м. Суми, Україна

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ

Фінансове забезпечення є одною з головних складових фінансового механізму діяльності суб'єктів господарювання різного рівня та організаційно-правових форм власності. Механізм фінансового забезпечення діяльності підприємств в Україні є недовершеним і потребує суттєвого вдосконалення. Основою виробничо-господарської діяльності суб'єктів господарювання є фінансове забезпечення, тому що фінансові ресурси потрібні для покриття витрат виробництва й обігу, своєчасного виконання фінансових зобов'язань перед державою, банками, формування доходів і прибутків. Ринкові умови господарювання вимагають нових підходів щодо організації фінансового забезпечення діяльності підприємств реального сектору економіки.

Неузгодженість думок науковців щодо трактування економічної сутності категорії «фінансове забезпечення» через наявність різноманітних підходів є вагомою перешкодою при впровадженні в практичну діяльність підприємств основних принципів та механізмів управління їх фінансовим забезпеченням. У зв'язку з цим доцільно визначити основні характеристики категорії «фінансове забезпечення», що є вихідним моментом дослідження його економічної сутності.

Так, на думку П. Стецюка під фінансовим забезпеченням необхідно розуміти покриття витрат за рахунок фінансових ресурсів, а формами фінансового забезпечення він вважає самофінансування, кредитування й державне фінансування. Тобто автор дивиться на проблему з позиції формування та використання фінансових ресурсів.

Л. Худолій стверджує, що фінансове забезпечення - це сукупність економічних відносин, які виникають з приводу пошуку, залучення і ефективного використання фінансових ресурсів та організаційно-управлінських принципів, методів і форм їх впливу на соціально-економічну життєдіяльність [1, с. 9].

Колектив авторів під редакцією С.І. Юрія зазначає, що «... фінансове забезпечення – це процес формування цільових грошових фондів у достатньому розмірі та їх ефективне використання». У цьому трактуванні фінансове забезпечення розглядається як формування і використання грошових фондів підприємства.

У науковій економічній літературі доволі часто процес фінансового забезпечення розглядається як виділення певного обсягу фінансових ресурсів на поточні потреби підприємства, який характеризується кількісними та якісними факторами впливу. Кількісні фактори застосовуються для врахування всіх поточних витрат підприємства та приведенні їх до необхідного обсягу фінансування. Тоді як якісні фактори визначають джерела формування фінансових ресурсів та їх форми.

Вчена В. М. Родіонова схиляється до думки, що фінансове забезпечення - це покриття витрат за рахунок фінансових ресурсів, якій притаманні такі форми як самофінансування, кредитування й державне фінансування. Тобто автор також дивиться на проблему з позиції формування та використання фінансових ресурсів. Науковець В. К. Сенгачов також розглядає економічну сутність фінансового забезпечення через регулювання фінансових ресурсів, яке відбувається у трьох формах: самофінансування, кредитування та державне фінансування.

Так, група науковців, а саме О.М. Колодізев, О. І. Москаль та І.В. Осьмірко досліджуючи економічну сутність даного поняття, зазначають, що фінансове забезпечення – це сукупність економічних відносин, які виникають в процесі формування та ефективного використання фінансових ресурсів та організаційно-управлінських принципів, методів і форм їх впливу на соціально-економічну діяльність [2, с. 48].

Інший класифікаційний підхід представлений О. В. Обіход, І. Г. Сокиринською та Н.М. Третьак на основі трактування категорії «фінансове забезпечення» як одного з елементів фінансового механізму. В дослідженнях цих вчених сутність фінансового забезпечення розглядається як цілісний процес забезпечення підприємства фінансовими ресурсами, основною функцією якого є формування, нагромадження та використання їх фінансових ресурсів для вирішення основних завдань фінансової політики підприємства.

Наступний підхід до змісту категорії «фінансове забезпечення» підтримують Д.С. Олійник, І. Ю. Спіфанова, Л. В. Дікань та деякі інші науковці, який визначає її безпосередній зв'язок з обсягом фінансових ресурсів. Вони стверджують, що фінансове забезпечення – це наявність достатньої кількості фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення належної роботи підприємства і його керівництва [3, с. 66].

Вчений-економіст В.П. Ільчук стверджує, що фінансове забезпечення діяльності підприємств передбачає ефективне формування та найраціональніше використання фінансових ресурсів, що неможливо без оптимального поєднання таких складових фінансового забезпечення, як самофінансування, кредитування та цільове фінансування. На її думку, фінансове забезпечення діяльності підприємств є методом фінансового механізму їх діяльності, що дозволяє накопичити достатні обсяги фінансових ресурсів для досягнення беззбиткової діяльності, підвищення ефективності господарювання та зміцнення національної економіки в цілому[4. с. 311].

Л. М. Лозовський, Е. Б. Стародубцева під фінансовим забезпеченням розуміють забезпечення фінансовими ресурсами господарств країни, регіонів,

підприємств, підприємців, громадян, а також різного виду економічних програм і та економічної діяльності в необхідній кількості. Фінансування здійснюється із власних, внутрішніх джерел та із зовнішніх джерел у вигляді асигнувань із бюджету, кредитних коштів, допомог інших держав, внесків інших осіб.

У наукових працях Н.Г. Пігуль, О.В. Лютої й А.О. Бойка розглянуто трактування сутності фінансового забезпечення, які стверджують, що категорію «фінансове забезпечення» доцільно розглядати у широкому та вузькому розуміннях та виділяють чотири підходи до його тлумачення, а саме:

- як підсистему фінансово-кредитного механізму, систему форм і джерел фінансування;

- як метод покриття витрат за рахунок акумульованих фінансових ресурсів;

- як метод фінансового впливу на соціально-економічні процеси; – сукупністю грошових фондів у достатньому розмірі [5,с.31-32].

Таким чином, провівши дослідження економічної сутності категорії «фінансове забезпечення» можемо узагальнити ключові ознаки, які їй притаманні та надати наступне трактування: фінансове забезпечення – це сукупність економічних відносин, що опосередковані безперервністю відтворювальних процесів та тісно пов'язана з розподільчою функцією фінансів; елемент фінансового механізму, зв'язок з обсягом фінансових ресурсів, метод фінансування та функція забезпечення грошовими коштами.

Отже, розглядаючи фінансове забезпечення діяльності підприємств з точки зору теорії та методології, можна зазначити, що воно є цілісним процесом щодо забезпечення підприємства достатнім обсягом фінансових ресурсів, головною функцією якого є формування, нагромадження та використання фінансових ресурсів підприємства для вирішення окремих завдань фінансової політики зазначеного підприємства. Стратегічною метою механізму фінансового забезпечення підприємств є отримання максимального прибутку при мінімальних витратах фінансових ресурсів та з мінімальним ризиком для підприємства.

Список використаних джерел

1. Худолій Л. М., Шевченко Н. Ю. Механізм фінансового забезпечення аграрних підприємств України на середньострокову перспективу. *Науковий вісник національного університету біоресурсів і природокористування України*. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. 2015. Вип. 222. С. 8 - 15.
2. Осьмірко І.В. Система фінансового забезпечення інноваційного розвитку: поняття, структура та принципи функціонування. *Бізнес Інформ* : міжнар. наук. екон. журнал. 2012. № 7. С. 47-49.
3. Дікань Л.В. Фінансове забезпечення діяльності підприємства: сутність та джерела. *Економіка розвитку*. 2007. № 3 (43). С. 65–68.
4. Ільчук В. П., Шпомер Т. О. Фінансове забезпечення сталого розвитку підприємств реального сектору економіки. *Фінанси та банківська справа*. 2018. № 2 (36). С. 310-316.
5. Пігуль Н. Фінансове забезпечення соціальної сфери в Україні. *Вісник Національного банку України*. 2015. № 1. С. 30-35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnbu_2015_1_21.